

Dàn ý phân tích bài thơ Mùa xuân nho nhỏ - Thanh Hải

[Văn mẫu 9] Hướng dẫn lập dàn ý chi tiết đề văn phân tích, bình giảng bài thơ Mùa xuân nho nhỏ của nhà thơ Thanh Hải.

Dàn ý tham khảo phân tích bài thơ Mùa xuân nho nhỏ

I. Mở bài

- Giới thiệu tác giả và bài thơ *Mùa xuân nho nhỏ* là thi phẩm đặc sắc cuối đời của nhà thơ Thanh Hải
- Bài thơ là nỗi lòng của tác giả về niềm yêu mến tha thiết với cuộc đời, đất nước mong muốn cống hiến góp mùa xuân nho nhỏ của mình vào mùa xuân của đất nước, dân tộc.

II. Thân bài

1. Cảm xúc trước mùa xuân thiên nhiên đất nước và con người

- Bức tranh thiên nhiên tươi đẹp trong tưởng tượng của tác giả (lưu ý, tác giả viết bài thơ 11/1980 - lúc này đang là mùa đông)
 - + Hình ảnh vẻ đẹp của mùa xuân xứ Huế được khắc họa qua: hoa tím, sông xanh, bầu trời cao rộng
 - + Âm thanh tiếng chim chiền chiện báo xuân về như kết tinh thành “từng giọt long lanh”
 - + Vẻ đẹp của mùa xuân thể hiện qua góc nhìn của tác giả cũng như tấm lòng trân trọng của tác giả trước thiên nhiên, cuộc đời
 - + Lời trò chuyện thân mật cùng tự nhiên và sự trân trọng sự sống được thể hiện qua hành động “đưa tay hứng” của tác giả

Từng giọt long lanh rơi

Tôi đưa tay tôi hứng

- + Giọt long lanh được hiểu theo nghĩa ẩn dụ chuyển đổi cảm giác, từ chỗ âm thanh được cảm nhận bằng thính giác chuyển sang cảm nhận bằng thị giác và xúc giác “đưa tay hứng”
- Tác giả say đắm trong mùa xuân của thiên nhiên đất trời với tâm thế đón nhận trân trọng

Dàn ý phân tích bài thơ Mùa xuân nho nhỏ - Thanh Hải

2. Cảm xúc của tác giả trước mùa xuân của đất nước

- Sáng tạo của tác giả thể hiện qua việc dùng từ “lộc” và hình ảnh “người cầm súng”, “người ra đồng”

+ Hình ảnh lộc xuân trên “nuơng mạ” là hình ảnh đẹp về cuộc sống lao động kiến thiết đất nước của lực lượng sản xuất

+ Hình ảnh người cầm súng trên đường ra trận mang trên vai cành lá ngụy trang, và niềm tin vào ngày mai hòa bình

+ Tác giả sử dụng hai từ láy “hối hả” và “xôn xao” để chỉ nhịp sống lao động khẩn trương vội vã nhưng nhộn nhịp, vui vẻ kết hợp hài hòa với nhau.

- Nhà thơ tin tưởng và tự hào vào tương lai tươi sáng của đất nước cho dù trước mắt trải qua nhiều khó khăn, gian khổ

+ Đất nước được so sánh với những hình ảnh đẹp đẽ, kì vĩ khẳng định sự trường tồn bền vững của đất nước

Đất nước như vì sao

Cứ đi lên phía trước

+ Tác giả không quên nhắc nhở mọi người nhớ về những tháng ngày gian khổ trong chiến đấu, cách mạng

+ Phụ từ “cứ” kết hợp với động từ “đi lên” thể hiện quyết tâm cao độ, hiên ngang tiến lên phía trước dù khó khăn gian khổ

→ Sự lạc quan tin tưởng của nhà thơ ca ngợi sức sống, sự vươn lên mạnh mẽ của đất nước, dân tộc

3. Ước nguyện chân thành, giản dị được cống hiến của tác giả

- Tác giả thể hiện tâm nguyện tha thiết muốn cống hiến qua những hình ảnh đẹp, thuần phác

Ta làm con chim hót

Ta làm một cành hoa

Ta nhập vào hòa ca

Dàn ý phân tích bài thơ Mùa xuân nho nhỏ - Thanh Hải

Một nốt trầm xao xuyến

+ Điệp từ “ta” để khẳng định đó là tâm niệm chân thành của nhà thơ, cũng là khát vọng cống hiến cho đời chung của nhiều người

+ Các từ láy “lặng lẽ”, “nho nhỏ” là cách nói khiêm tốn, chân thành của nhân cách sống cao đẹp khi hướng tới việc góp vào lợi ích chung của dân tộc

- Mùa xuân nho nhỏ là một ẩn dụ đầy sáng tạo của nhà thơ khi thể hiện thiết tha, cảm động khát vọng được cống hiến và sống ý nghĩa.

+ Điệp từ “dù là” khiến âm điệu câu thơ trở nên thiết tha, lắng đọng

+ Dù đang nằm trên giường bệnh nhưng tác giả vẫn tha thiết với cuộc đời, mong muốn sống đẹp và hữu ích, tận hiến cho cuộc đời chung

→ Với niềm yêu đời tha thiết, tác giả vượt lên trên hoàn cảnh về bệnh tật mong muốn da diết được sống có ích bằng tất cả sức trẻ của mình

4. Ngợi ca quê hương đất nước qua điệu hát dân ca Huế

- Cả bài thơ giống như làn điệu dân ca Huế mượt mà, trữ tình và sâu lắng

+ Bài thơ khép lại với điệu Nam ai, Nam bình của xứ Huế để ca ngợi vẻ đẹp và nỗi niềm của người con xứ Huế

+ Khúc ca còn ngân vang mãi từ tâm hồn của người lạc quan, yêu đời, khát khao sống có ích

III. Kết bài

- Bài thơ là tiếng lòng của tác giả trước cuộc đời, đất nước.

- Với giọng trầm lắng có lúc nhộn nhịp, hối hả, bài thơ không những diễn đạt được vẻ đẹp của thiên nhiên, đất nước mà còn thể hiện được sự mê say với cuộc sống và khát vọng chân thành đẹp đẽ của tác giả.

» Xem thêm: [Top 3 bài phân tích Mùa xuân nho nhỏ hay nhất](#)

Dàn ý phân tích bài thơ Mùa xuân nho nhỏ - Thanh Hải

Tham khảo bài văn hay nhất phân tích tác phẩm Mùa xuân nho nhỏ của Thanh Hải

Thanh Hải (1930 – 1980), người con của xứ Huế mộng mơ, là nhà thơ tiêu biểu cho thơ ca cách mạng miền Nam thời kì chống Mỹ cứu nước. Ông tham gia hai cuộc kháng chiến và kiên trì bám trụ ở quê hương trong những năm tháng đen tối nhất. Thơ ông đồ ghi lại giai đoạn lịch sử đau thương và oanh liệt của nhân dân miền Nam Thành đồng Tổ quốc.

Sau hòa bình, tâm hồn thi sĩ rộng mở, hòa chung với niềm vui của đất trời giải phóng. Ông tiếp tục làm thơ ca ngợi cuộc sống mới đang hằng ngày thay da đổi thịt, không ngừng vươn lên trên con đường đi tới tương lai tươi sáng. Bài thơ *Mùa xuân nho nhỏ* sáng tác năm 1980, in trong tập *Mùa xuân đất này* (1982), được đánh giá là một bài thơ hay, thể hiện quan điểm sống, cái nhìn lạc quan tin tưởng của tác giả đối với đất nước và dân tộc trong giai đoạn lịch sử mới xây dựng Tổ quốc đẹp giàu.

Bài thơ là tiếng lòng yêu mến và gắn bó thiết tha với đất nước, với cuộc đời; thể hiện ước nguyện chân thành của nhà thơ muốn được cống hiến, đóng góp một mùa xuân nho nhỏ vào mùa xuân lớn lao của dân tộc. Từ đó mở ra những suy nghĩ về ý nghĩa và giá trị cuộc sống của mỗi cá nhân là sống có ích, có cống hiến cho cuộc đời chung.

Theo quy luật thiên nhiên muôn đời, mùa đông lạnh lẽo trôi qua là mùa xuân xanh tươi lại trở về với tiếng chim rộn rã và muôn hoa khoe sắc, khoe hương. Bức tranh xuân mở đầu bài thơ thật đơn sơ, giản dị mà không kém phần đẹp đẽ:

Mọc giữa dòng sông xanh

Một bông hoa tím biếc

Ơi con chim chiền chiện

Hót chi mà vang trời

Chỉ bằng vài nét phác họa: dòng sông xanh, bông hoa tím biếc, tiếng chim chiền chiện hót vang trời, tác giả đã vẽ ra bức tranh mùa xuân tươi đẹp với không gian cao rộng và sắc màu tươi thắm. Những màu sắc có tính chất; đặc trưng của xứ Huế (sông xanh, hoa tím biếc) và cả âm thanh vang vọng của tiếng chim chiền chiện lạnh lớt, tươi vui.

Dòng sông trong xanh, hiền hòa làm nền cho sắc tím biếc của bông hoa, có thể là bông hoa súng. Bông hoa nhỏ bé soi mình trên mặt nước, vươn lên đón những tia nắng mặt trời. Mùa xuân thu nhỏ trong khung cảnh đơn sơ ấy. Nhà thơ lắng ngấm và lắng nghe với vẻ say mê và tấm lòng tràn đầy một cảm xúc thanh cao, trong sáng. Ơi tiếng chim chiền chiện – con chim thân thuộc của quê hương miền Trung! Tiếng chim thánh thót như chuỗi ngọc long lanh, đọng thành từng giọt niềm vui, rơi xuống cõi lòng rộng mở của thi

Dàn ý phân tích bài thơ Mùa xuân nho nhỏ - Thanh Hải

sĩ, thấm vào tâm hồn đang rạo rực tình xuân. Nhà thơ chào đón mùa xuân bằng tất cả con người mình, cho nên mới có những câu thơ thấm thiết ân tình đến vậy.

Cảm xúc của tác giả trước cảnh mùa xuân của thiên nhiên được diễn tả tập trung ở chi tiết rất tạo hình này:

Từng giọt long lanh rơi

Tôi đưa tay tôi hứng.

Về hai câu thơ trên, có hai cách hiểu. Cách hiểu thứ nhất: từng giọt ở đây là giọt mưa xuân long lanh trong ánh sáng của trời xuân. Ta có thể gán hai câu thơ này với hai câu thơ trước: ơ con chim chiền chiện, Hót chi mà vang trời để hiểu theo cách thứ hai: nhà thơ đưa tay hứng từng giọt âm thanh tiếng chim. Ở đây có sự chuyển đổi cảm giác. Tiếng chim từ chỗ là âm thanh (cảm nhận được bằng thính giác) chuyển thành từng giọt long lanh ánh sáng mặt trời (hình và khối, cảm nhận được bằng thị giác) và cả bằng xúc giác (Tôi đưa tay tôi hứng). Hiểu theo cách thứ hai này thì câu thơ có nghệ thuật điêu luyện hơn nhưng cũng cầu kì hơn. Dù hiểu theo cách nào thì hai câu thơ ấy vẫn biểu hiện niềm say sưa, ngây ngất của nhà thơ trước vẻ đẹp của mùa xuân.

Xuân đến với thiên nhiên, xuân đến với lòng người. Suốt mấy ngàn năm dựng nước và giữ nước, hình ảnh dân tộc Việt Nam kết tụ lại ở hình ảnh người cầm súng và người ra đồng. Nhà thơ Thanh Hải nhìn đâu cũng thấy sức xuân phơi phới:

Mùa xuân người cầm súng

Lộc giắt đầy trên lưng

Mùa xuân người ra đồng

Lộc trải dài nương mạ

Tất cả như hối hả

Tất cả như xô nhau...

Từ cảm xúc trước mùa xuân của thiên nhiên, nhà thơ mở rộng, nâng cao thành cảm nhận về mùa xuân đất nước với hình ảnh người cầm súng, người ra đồng, biểu trưng cho hai nhiệm vụ chiến đấu và lao động xây dựng Tổ quốc. Ý này không mới, nhưng tác giả đã tạo nên sự rung động của câu thơ bằng hình ảnh nơi nơi tràn đầy lộc non của mùa xuân: *Lộc giắt đầy trên lưng... Lộc trải dài nương mạ*. Mùa xuân, cây cối đâm chồi nảy lộc. Lộc là chồi non, lá nẩy, tượng trưng cho may mắn, thành công và hạnh phúc. Người cầm súng bảo vệ Tổ quốc thì lộc là vòng lá nguyệt trang xanh tươi giắt đầy trên lưng. Người nông dân ra đồng, lộc là nương mạ mơn mớn trải dài, hứa hẹn một mùa màng bội

Dàn ý phân tích bài thơ Mùa xuân nho nhỏ - Thanh Hải

thu. "Tất cả như hối hả, / Tất cả như xôn xao" - điệp từ tất cả cùng với các tính từ hối hả, xôn xao làm tăng thêm sức xuân mãnh liệt trong mỗi con người và trong cả cộng đồng rộng lớn là dân tộc.

Mùa xuân của đất trời hiện hiện trong hình ảnh lộc non theo chân người cầm súng và người ra đồng còn có ý nghĩa khẳng định con người Việt Nam đang đem mùa xuân đến khắp mọi miền đất nước. Phải gắn bó với quê hương, với con người bằng tình cảm máu thịt, nhà thơ Thanh Hải mới có được những liên tưởng vừa rất chân thực, vừa rất lãng mạn như vậy.

Cảnh vật mùa xuân tươi đẹp, lòng người mùa xuân phơi phới... Điều đó gợi cho nhà thơ nghĩ tới đất nước với một niềm vui, niềm tự hào to lớn:

Đất nước bốn ngàn năm

Vất vả và gian lao

Đất nước như vì sao

Cứ đi lên phía trước.

Sức sống của bốn ngàn mùa xuân đất nước vất vả và gian lao được nhà thơ nhận thấy trong nhịp điệu hối hả cùng những âm thanh xôn xao của cuộc sống. Đất nước được hình dung bằng một ẩn dụ nghệ thuật rất đẹp:

Đất nước như vì sao,

Cứ đi lên phía trước.

Hình ảnh so sánh *Đất nước như vì sao* có ý nghĩa vô cùng sâu xa. Ngôi sao vàng năm cánh rực rỡ nổi bật trên nền đỏ thắm của lá cờ Tổ quốc là linh hồn dân tộc, là khát vọng độc lập, tự do thiêng liêng ngàn đời. Từ trong cảnh nô lệ tối tăm, nhân dân Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng, của Bác Hồ kính yêu đã anh dũng vùng lên tự giải phóng, khẳng định tên tuổi của đất nước Việt Nam trên thế giới. Việt Nam với bao chiến công lẫy lừng chiến thắng giặc ngoại xâm, rất xứng đáng là vì sao sáng ngời. Vì sao ấy giờ đây vẫn tiếp tục tỏa sáng, vượt lên mọi gian nan, thử thách trên con đường đi tới tương lai.

Mạch nguồn cảm hứng của nhà thơ vẫn có sự hòa hợp, đồng nhất giữa cái chung và cái riêng. Nhà thơ muốn góp một Mùa xuân nho nhỏ của mình vào mùa xuân lớn lao, rộng mở của trời đất và lòng người:

Ta làm con chim hót

Ta làm một cành hoa

Dàn ý phân tích bài thơ Mùa xuân nho nhỏ - Thanh Hải

Ta nhập vào hòa ca

Một nốt trầm xao xuyến.

Đó là khát vọng được hòa nhập vào cuộc sống của đất nước, được cống hiến phần tốt đẹp – dù nhỏ bé của mình cho cuộc đời chung. Điều tâm niệm ấy được nhà thơ thể hiện một cách chân thành qua những hình ảnh tự nhiên, giản dị.

Đáng quý thay là ước nguyện khiêm nhường mà vô cùng chân thành của nhà thơ. Không ồn ào, khoa trương, tác giả chỉ xin được làm con chim nhỏ dang tiếng hót cho đời, làm một cành hoa điểm tô thêm sắc thắm của mùa xuân đất mẹ. Trong bản hòa ca rộn rã, tung bừng muôn nốt nhạc tươi vui, nhà thơ chỉ xin được làm Một nốt trầm xao xuyến.

Thanh Hải đã mượn những hình ảnh tươi đẹp của thiên nhiên để thể hiện ước nguyện của mình:

Ta làm con chim hót,

Ta làm một cành hoa.

Ở phần này, tác giả đã lặp lại hình ảnh và âm thanh mùa xuân ở phần đầu. Cấu trúc lặp lại như vậy tạo ra bố cục chặt chẽ. Những hình ảnh chọn lọc được nhắc lại đã mang một ý nghĩa mới: niềm mong muốn được sống có ích được cống hiến cho đời của nhà thơ là lẽ tự nhiên, cũng giống như con chim góp tiếng hót trong treo và bông hoa góp hương sắc cho đời thêm tươi đẹp.

Sáng tạo đặc sắc nhất của Thanh Hải trong bài thơ này là ở hình ảnh mùa xuân nho nhỏ, cùng với những hình ảnh cành hoa, con chim, nốt trầm xao xuyến. Tất cả đều mang một vẻ đẹp bình dị, khiêm nhường, thể hiện điều tâm niệm chân thành, tha thiết của nhà thơ.

Ý thức công dân của Thanh Hải bộc lộ rất rõ qua hình ảnh giàu sức biểu cảm, gây xúc động sâu xa:

Một mùa xuân nho nhỏ

Lặng lẽ dâng cho đời

Dù là tuổi hai mươi

Dù là khi tóc bạc.

Tác giả đã khéo léo khẳng định: một cuộc đời hữu ích chính là một mùa xuân nho nhỏ góp phần tạo nên mùa xuân vĩnh hằng của thiên nhiên, đất nước.

Dàn ý phân tích bài thơ *Mùa xuân nho nhỏ* - Thanh Hải

Những câu thơ cuối cùng mang đậm dấu ấn của những làn điệu dân ca trữ tình xứ Huế, giống như tiếng lòng sâu lắng, thiết tha của nhà thơ:

Mùa xuân – ta xin hát

Câu Nam ai, Nam bình

Nước non ngàn dặm mình

Nước non ngàn dặm tình

Nhịp phách tiền đất Huế.

Văng vẳng đâu đây câu ca ngân dài trên sóng nước Hương Giang trong những đêm trăng sáng: Nước non ngàn dặm đầy cái tình ..., làm xao xuyến lòng người. Nhà thơ Tố Hữu, người con xứ Huế đã lấy câu ca quen thuộc ấy làm tựa đề cho một bài thơ nói về quê hương đất nước yêu dấu: Nước non ngàn dặm.

Trong bài thơ *Mùa xuân nho nhỏ*, Thanh Hải viết: Nước non ngàn dặm mình, Nước non ngàn dặm tình. Trên mảnh đất này, đâu đâu cũng đẹp như gấm như hoa, đâu đâu cũng thấm đượm nghĩa tình.

Để thể hiện thành công nội dung tư tưởng của bài thơ, tác giả đã sử dụng và sáng tạo những thủ pháp nghệ thuật thích hợp, tiêu biểu là ở thể thơ ngũ ngôn và các hình ảnh, từ ngữ chọn lọc, tinh tế.

Thi hứng của nhà thơ xuất phát từ cảm xúc trước mùa xuân của thiên nhiên, đất trời đến mùa xuân của lòng người trong mùa xuân rộng lớn của đất nước. Qua bài thơ, tác giả thể hiện khát vọng được hiến dâng mùa xuân nho nhỏ của cuộc đời mình vào mùa xuân bao la của cuộc đời chung.

Đọc bài thơ *Mùa xuân nho nhỏ*, một cảm xúc thanh cao, trong sáng tự nhiên dâng ngập hồn ta. Chúng ta chia sẻ niềm vui với nhà thơ trước vẻ đẹp của thiên nhiên và đất nước lúc vào xuân và mỗi người hãy làm một tiếng chim, một cành hoa góp phần tô điểm cho cuộc đời thêm đẹp. Hãy giữ cho tâm hồn mình mãi mãi thanh xuân!

Các bạn vừa tham khảo hướng dẫn xây dựng dàn ý chi tiết và bài văn mẫu phân tích bài thơ *Mùa xuân nho nhỏ* của Thanh Hải (chương trình SGK Ngữ Văn 9). Truy cập kho tài liệu [Văn mẫu 9](#) để cập nhật thêm nhiều bài văn hay khác giúp bạn rèn luyện kỹ năng làm văn. Chúc các bạn học tốt !